

Gildeskål
kommune

...Å eg veit meg eit land...

2018

Årsberetning

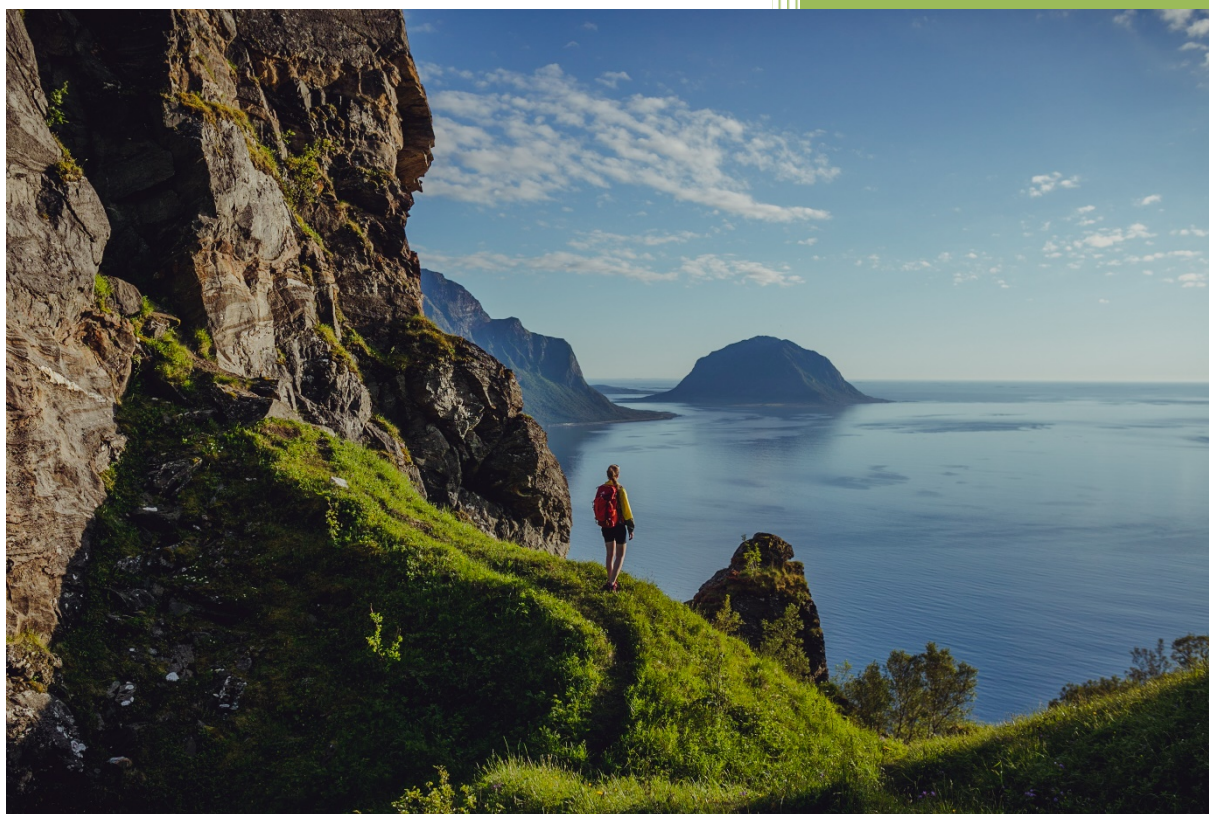

Foto: Frida Bringslimark

Innhold

1. Innledning	3
2. Internkontroll og budsjettoppfølging	3
3. Regnskapsresultat 2018	3
4. Økonomisk utvikling/analyse	4
4.1 Netto driftsresultat	4
4.2 Resultatgrad	5
4.3 Brutto driftsresultat	6
4.4 Utviklingen i avdrag knyttet til lånegjeld	9
4.5 Utvikling fond	10
4.6 Eksterne finanstransaksjoner	11
4.7 Finansforvaltning	12
4.7.1 Kommunens lånegjeld	12
4.7.2 Renter og avdrag	13
4.7.3 Netto lånegjeld i kroner pr innbygger	14
4.7.4 Plassering og avkastning av ledig likviditet	14
4.7.5 Likviditet	15
5. Budsjettvurderinger	16
5.1 Driftsregnskapet	16
5.1.1 Inntekter	16
5.1.2 Utgifter	17
5.1.3 Interne finanstransaksjoner/Avsetninger og bruk av avsetninger	18
5.2 Driftsresultat pr hovedansvarsområde	19
5.3 Investeringsregnskapet	21
6 Oppsummering av analysen	24
7. Likestilling	25
8. Personal og organisasjon	25
9. Sykefravær	26
10. Etisk standard	28

1. Innledning

Årsregnskapet består av driftsregnskap, investeringsregnskap, balanseregnskap, økonomiske oversikter og noteopplysninger.

Årsberetningen avlegges i henhold til Kommunelovens § 48 og forskrift om årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner § 10 der det blant annet heter:

”...Der det er vesentlige avvik mellom utgifter i årsregnskapet og bevilgning til formålet i regulert budsjett, skal det redegjøres for avviket. Tilsvarende gjelder ved avvik mellom inntekter i årsregnskapet og regulert budsjett...”

2. Internkontroll og budsjettoppfølging

Den øverste ledergruppen har i 2018 bestått av rådmann, kommunalsjef teknisk, kommunalsjef pleie og omsorg, og kommunalsjef oppvekst og kultur og kommunalsjef økonomi og administrasjon. Kommunalsjefene rapporterer månedlig til rådmannen om den økonomiske utviklingen. Større avvik i forhold til budsjett forklares og eventuelt forslag på løsning blir lagt frem. Rådmannen legger frem tertialrapporter pr. 30.4. og 30.8. til politisk behandling. Her orienteres om den økonomiske utviklingen og eventuelt behov for budsjettendringer knyttet til driften. Det rapporteres også på utviklingen av plassert kapital til forvaltning i markedet.

3. Regnskapsresultat 2018

Gildeskål kommunes driftsregnskap ble avsluttet med et regnskapsmessig resultat på kr 0. Brutto driftsresultat ble 6,1 mnok. Kommunens finansinntekter fratrukket finansutgiftene gir et underskudd på 18,4 mnok. Korrigert for avskrivninger på kr 14,6 mnok, gir dette et netto driftsresultat på 2,4 mnok. Etter bruk av tidligere års avsetninger og årets avsetninger (interne finanstransaksjoner), ender resultatet på kr. 0. Investeringsregnskapet er avsluttet med et resultat på kr. 0.

Resultatene totalt sett for 2018 viser at kommunen har en løpende drift som går med overskudd, men det er på grunn av inntektene fra havbruksfondet som var på 27,5 mnok i 2018.

Driftssituasjonen (korrigert for havbruksfondet) er betydelig forverret fra 2017. Til tross for dette bygges disposisjonsfondet opp og er nå på 35 mnok.

4. Økonomisk utvikling/analyse

Årsregnskap for 2018 viser et netto driftsresultat på 2,4 mnok. Kommunelovens krav (Kl. § 46 nr. 6) til driftsmessig balanse innebærer at budsjettert driftsresultatet **minst** skal dekke renter, avdrag og nødvendige avsetninger. For å kontrollere om kommunen har oppnådd det budsjetterte driftsresultat, bør resultatet først korrigeres for bruk av egenkapital som etter forutsetningene skal dekke driftsutgifter samt korrigeres for avsetning til bundet driftsfond. I tillegg bør det korrigeres for inndekking av tidligere års underskudd.

Dette illustreres i en analyse av netto driftsresultat som vises nedenfor.

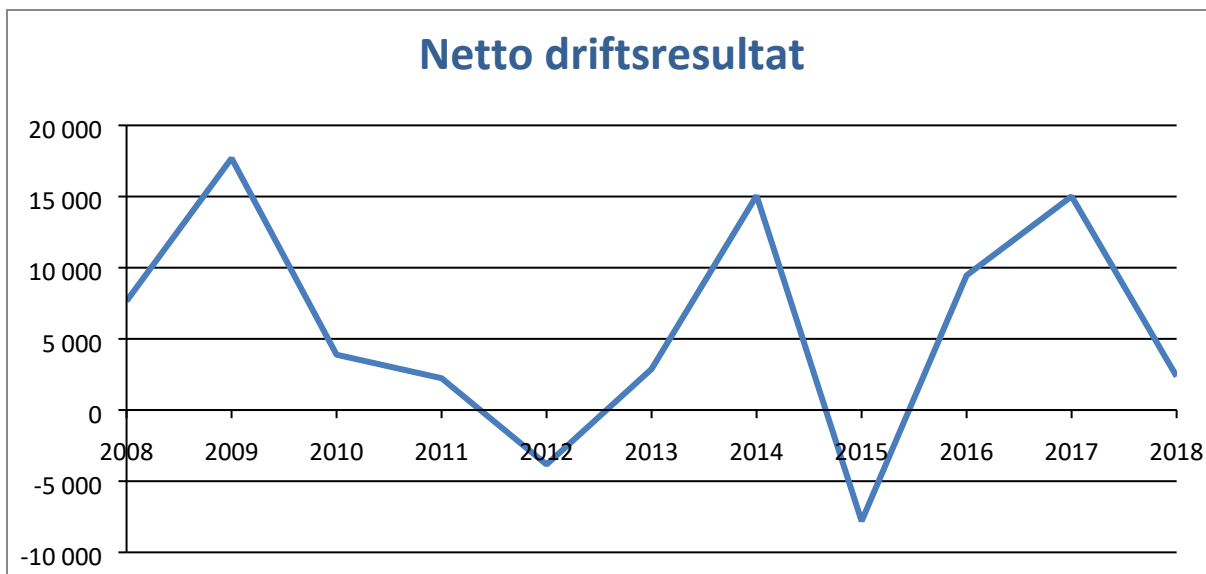
Netto driftsresultat og balansekravet	Regnskap 2018	Reg. budsjett 2018	Avvik
Netto driftsresultat	2 358 748	217 648	2 141 100
			-
Bruk av tidligere års regnskapsmessig mindreforbruk	970 146	970 146	-
Bruk av disposisjonsfond	330 464	12 126 494	-11 796 031
Bruk av bundne fond	6 495 696	2 450 858	4 044 838
Sum bruk av egenkapital	7 796 305	15 547 498	-7 751 193
			-
Overført til investeringsregnskapet	-	4 200 000	-4 200 000
Dekning av tidligere års regnskapsmessig merforbruk	-	-	-
Avsatt til disposisjonsfond	7 038 932	9 270 146	-2 231 214
Avsatt til bundne fond	3 116 121	2 295 000	821 121
Sum avsetninger	10 155 053	15 765 146	-5 610 093
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	0	0	0

Tabellen over viser er det et avvik mellom regnskap og budsjettert netto driftsresultat på 2,1 mnok før korrigerings for bruk av egenkapital og avsetning til fond. Etter korrigerings er regnskapsmessig mer/mindreforbruk kr 0.

4.1 Netto driftsresultat

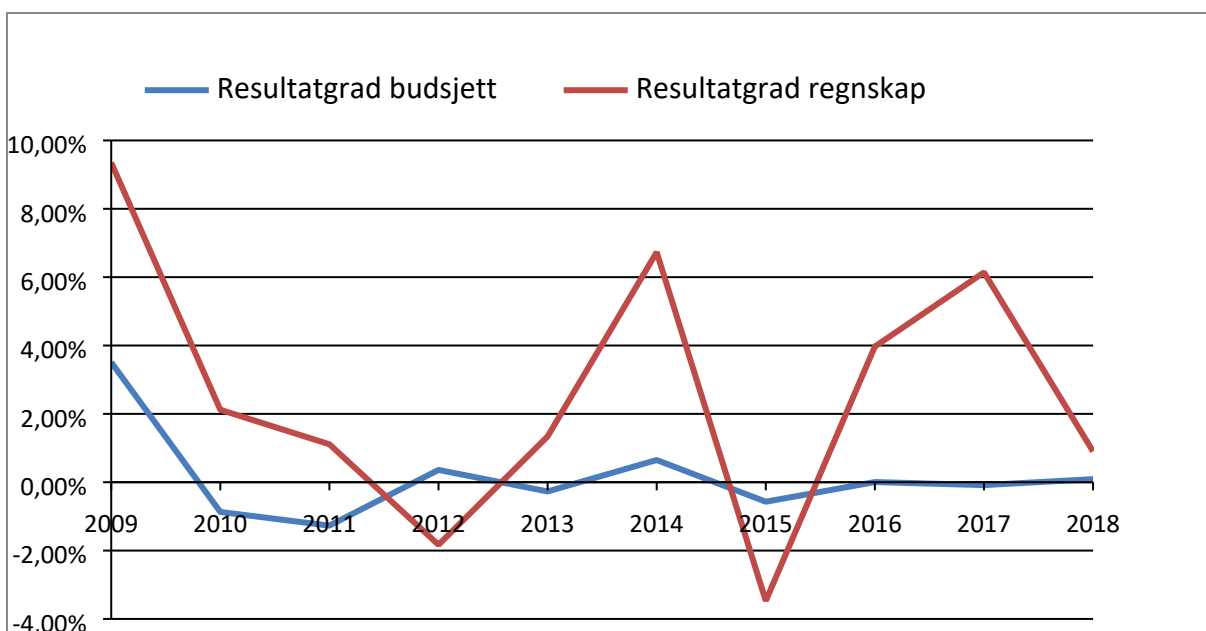
Netto driftsresultat er et mål for kommunens økonomiske handlefrihet.

Som oversikten på neste side viser har det vært svingninger i kommunens netto driftsresultat de siste årene. Størst fall i netto driftsresultat er fra 2014 til 2015 hvor endringen er på 22,8 mnok. Fra 2015 til 2016 ble netto driftsresultat forbedret med 16,6 mnok og fra 2016 til 2017 økte det med ytterligere 5,5 mnok. I 2018 ble netto driftsresultat 2,36 mnok. Det en nedgang på 12,7 mnok sammenlignet med 2017. Variasjonen i netto driftsresultat skyldes i hovedsak gevinst og/eller tap på finansielle instrumenter.

4.2 Resultatgrad

Et mye benyttet nøkkeltall for å vurdere kommunens økonomi er resultatgrad. Resultatgraden er netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene. Fylkesmannens råd er at kommunene bør bestrebe seg på å ha resultatgrad over tid på 1,75 % (3 % før 2013). Gildeskål kommune har også satt seg som mål å budsjettere med en resultatgrad på minimum 1,75 % for å ha en sunn økonomi. Ved å ha et positivt netto driftsresultat over tid vil kommunen være i stand til å etablere frie fondsmidler for å håndtere muligheter og ikke minst svingninger i kommunes utgiftsnivå. Grafen under viser utviklingen i resultatgrad fra 2009-2018.

År	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Budsjett	3,51	-0,87	-1,27	0,36	-0,27	0,65	-0,57	0,005	-0,08	0,09
Regnskap	9,35	2,12	1,11	-1,83	1,34	6,73	-3,47	3,97	6,14	0,9

Tabellen viser utviklingen i resultatgrad fra 2009-2018 (netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter).

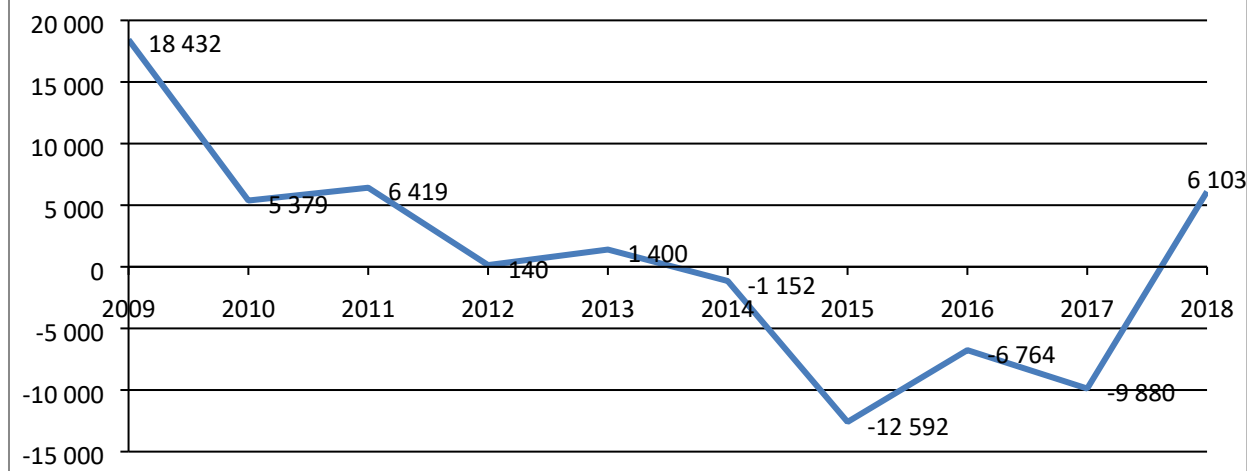
Som tabellene ovenfor viser har utviklingen i netto driftsresultat og kommunens handlefrihet vært akseptabel med en resultatgrad innenfor anbefalt norm frem til og med 2009. Fra og med 2010 viser resultatgraden en gradvis nedgang og for 2012 er resultatgraden negativ. Kommunen hadde i 2012 et netto driftsresultat på – 3,8 mnok. Et negativt netto driftsresultat betyr at kommunen ikke klarer å dekke løpende utgifter med løpende inntekter, og den økonomiske handlefriheten er ikke tilstede. For 2013 er resultatgraden igjen positiv, men ikke i det anbefalte nivå. Korrigert resultatgrad for 2013 var på 0,17 % (analyse av driftsresultat gjort i tabell 1 2013). I 2014 snur dette med en resultatgrad på 6,72. Årsaken for oppsvingen i 2014 var at finansinntektene ble over 9 mnok mer enn budsjettet og renteinntekter ble 1,3 mnok mer enn budsjettet. Dersom disse finansinntektene hadde blitt slik som budsjettet ville resultatgraden for 2014 vært på ca. 2 %. Dette er også en betydelig resultatforbedring fra 2013 selv om dette ville vært lavere enn anbefalt nivå. Uten finansinntektene fra 2014, men med finansinntekter på tilsvarende nivå som i 2013 ville netto driftsresultat vært negativt med nærmere 4 mnok og resultatgraden negativ på – 1,7 %. I 2015 ble resultatgraden igjen negativ med -3,47 % og netto driftsresultat ble -7,8 mnok. I 2015 ble det budsjettet med 18 mnok i avkastning på finansielle instrumenter. Faktisk avkastning ble 5,8 mnok, altså 12,2 mindre enn forventet. Dersom avkastningen ble som budsjettet ville netto driftsresultat vært 4,4 mnok og resultatgraden 1,95 %. I 2016 var resultatgraden igjen positiv med 3,97 % som er godt over anbefalt nivå. Den positive trenden øker i 2017 med en resultatgrad på 6,14 som nesten er på samme nivå som 2014 som var første hele år med avkastning på finansielle instrumenter som ble anskaffet etter salget av Sjøfossen-aksjene. På lik linje med 2014 og 2016 var 2017 et år der avkastningen ble betydelig høyere enn budsjettet. I 2018 ble resultatgraden på 0,9 %. Den lave resultatgraden skyldes i hovedsak høye driftsinntekter (havbruksfondet) og tap på finansielle instrumenter. I regulert budsjett var det i 2018 budsjettet med en resultatgrad på 0,09 % mens det i opprinnelig budsjett var 0,76. Resultatgraden var i 2018 under anbefalt nivå både i regnskap og budsjett.

Analysen av netto driftsresultat og resultatgraden viser at kommunen er blitt avhengig av at finansmarkedet gir en årlig avkastning i tråd med budsjett for ikke å tære på oppsparte midler.

4.3 Brutto driftsresultat

Brutto driftsresultat viser resultatet av den ordinære driften inkludert avskrivninger på varige driftsmidler. Brutto driftsresultat gir et uttrykk for kommunens evne til å betjene lånegjeld, evne til å finansiere deler av årets investeringer over driftsbudsjettet samt evnen til å avsette midler til senere bruk. Modellen under viser utviklingen i brutto driftsresultat fra 2009-2018.

Brutto driftsresultat

Kommunen har fra 2009 hatt en vedvarende fallende trend i utviklingen av brutto driftsresultat. Dette indikerer at kommunen gradvis har svekket sin evne til å finansiere driften med driftsinntektene. I 2014 klarte ikke kommunen lenger å finansiere virksomhetenes driftsutgifter med driftsinntektene og trenden økte ytterligere i 2015. I 2016 ble brutto driftsresultat forbedret med 5,8 mnok i forhold til 2015 og uten avskrivninger ville resultatet vært +6,9 mnok. I 2017 ble brutto driftsresultat forverret med ytterligere 3,1 mnok i forhold til 2016. Uten avskrivninger ville resultatet vært +4,5 mnok. I 2018 ble brutto driftsresultat 6,1 mnok. Det er en forbedring i forhold til 2017 på 16 mnok. Uten inntekten fra havbruksfondet på 27,1 mnok ville brutto driftsresultat vært -21 mnok.

		Regnskap 2018	Korrigert budsjett 2018	Regnskap 2017
Driftsinntekter		261 532 970	229 924 288	244 523 052
Driftsutgifter eks avskrivninger	-	240 781 767	228 672 140	239 982 200
Avskrivninger	-	14 648 185	14 648 185*	14 421 421
Brutto driftsresultat	=	6 103 018	-13 396 037	-9 880 569
Bruk av bundne fond	+	6 495 696	2 450 858	4 213 073
Bruk av disposisjonsfond	+	330 464	12 126 494	1 479 115
Korrigert brutto driftsresultat	=	12 929 178	1 181 315	-4 188 381

Tabellen viser utvikling i brutto driftsresultat korrigert for bruk av bundne fond og disposisjonsfond.

*Avskrivninger er vanligvis ikke budsjettert, men settes inn i denne korrigerte modellen da vi vet de faktiske avskrivningene på dette tidspunkt.

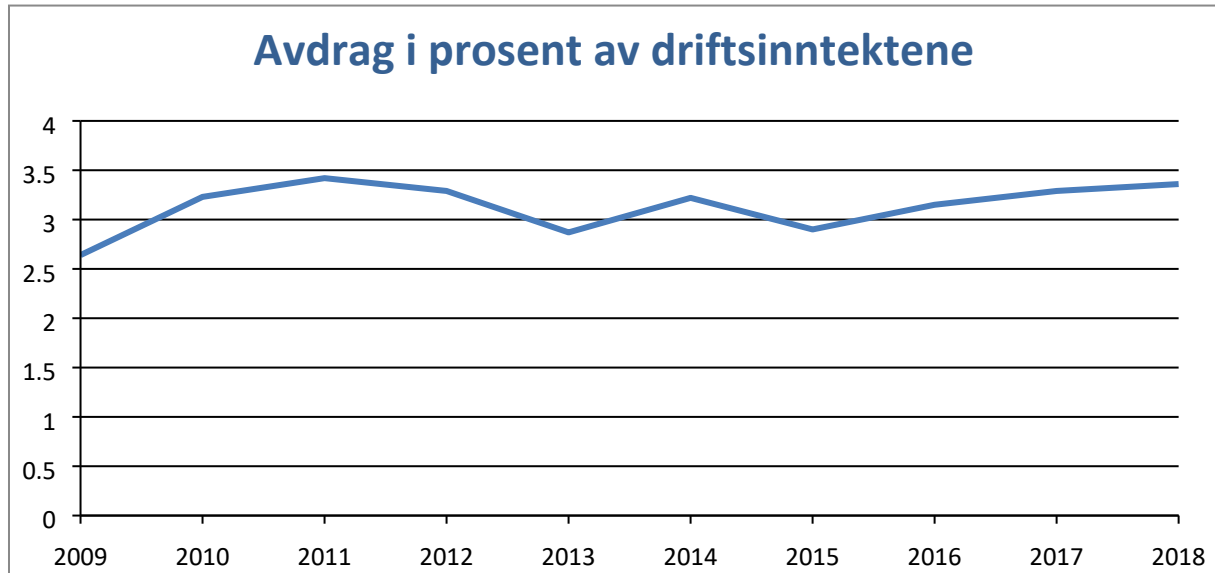
Tabellen ovenfor viser at kommunen forbedret korrigert brutto driftsresultat med omtrent 17,2 mnok i forhold til 2017. Som tidligere nevnt er det inntekter fra havbruksfondet på 27,1 mnok som gir utslag. Uten inntektene fra havbruksfondet ville korrigert brutto driftsresultat vært -14,2 mnok.

At kommunen har et korrigert brutto driftsresultat på 12,9 mnok betyr at kommunen har anledning til å finansiere tap på finansielle instrumenter i samme budsjettår år slik det er gjort i 2018. Det er også anledning til å fortsette å bygge opp disposisjonsfondet.

Vi gjør oppmerksom på note 2 om pensjon og note 16 om regnskapsprinsipper. Ved utgangen av 2017 hadde kommunen et netto premieavvik inkl. arbeidsgiveravgift på 19,1 mnok, dvs. pensjonspremie som er betalt, men som ikke er utgiftsført. Premieavviket bidro positivt på brutto driftsresultat i 2014 og i 2018 (ca 1,7 mnok), men i 2015, 2016 og 2017 gav det negativ effekt på resultatet.

4.4 Utviklingen i avdrag knyttet til lånegjeld

Kommunen har gjennomført betydelig investeringer de senere årene. I takt med dette har lånegjelden økt og også avdragene. I 2018 betalte kommunen 8,8 mnok i avdrag og det utgjorde 3,36 % av driftsinntektene (2017: 8,05 mnok i avdrag og det utgjorde 3,29 % av driftsinntektene).

Tall i 1000 kr	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Avdrag i nok	4 994	5 915	6 867	6 905	6 196	7 220	6 530	7 522	8 053	8 787

*avdragene i investeringsregnskapet knyttet til Husbanklån er ikke tatt med i denne tabellen.

Kommunen har i 2018 betalt avdrag i tråd med de låneavtaler kommunen har. Kommunen har derfor bokført 1 mnok mer i avdrag enn beregning etter reglene om minste avdrag ville gitt, jfr. Note 12. Korrigert for dette ville avdragene i prosent av driftsinntektene i 2018 vært på 2,98 %. Avdrag på det nivået kommunen har per i dag er håndterbart. I tillegg har kommunen muligheten til å bokføre mindre avdrag ved å endre beregningsmåten til reglene om minste avdrag.

4.5 Utvikling fond

Fond representerer oppsparing av midler og er en del av kommunens egenkapital.

Ubundne fond er frivillige fond som er bygget opp gjennom sparing av frie midler og som står til kommunestyrets disposisjon, som

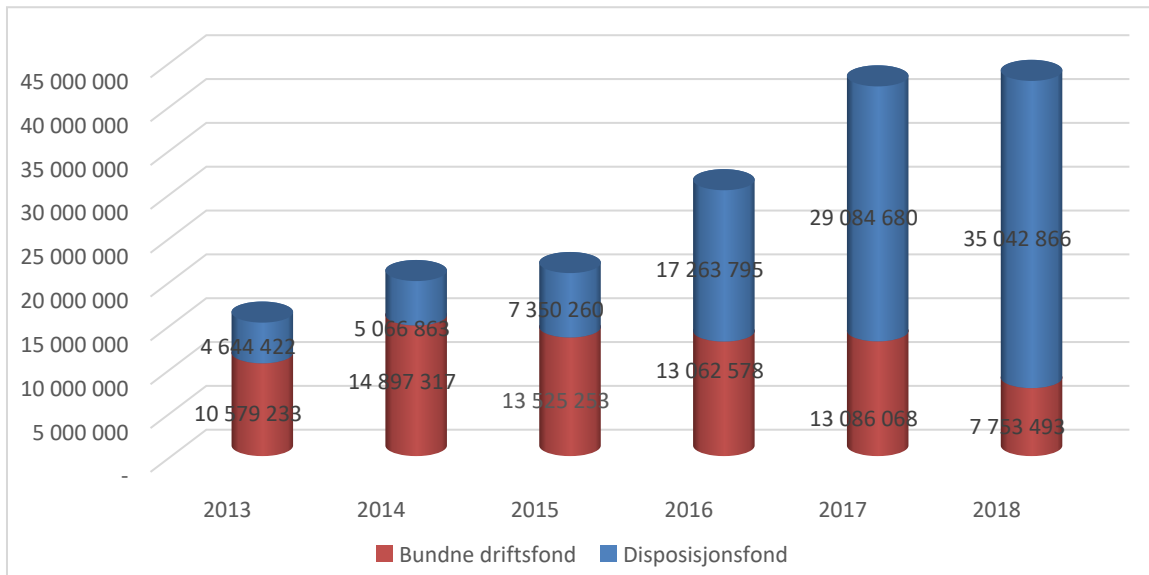
- Disposisjonsfond: driftsmidler som er spart til bruk i senere år.
- Ubundne investeringsfond: avsetning skjer i investeringsregnskapet og midlene må derfor brukes i investeringsregnskapet.

Bundne fond er det knyttet forpliktelser til. Avsetningene er gjerne pliktige og bruken er pliktig i den forstand at det ikke er fritt opp til kommunestyret å vedta anvendelse. Eksempler på bundne midler er øremerkede tilskudd, overskudd på selvkost-tjenestene og næringsfond.

Fylkesmannens anbefalte nivå på *disposisjonsfondet* er 5 % av driftsinntektene. Gildeskål kommune har i Finansreglementet forankret en handlingsregel som sier at det skal være begrenset bruk av disposisjonsfondet inntil fondets størrelse er på 40 mnok. Gildeskål kommune har hatt en positiv utvikling på disposisjonsfondet siden 2013, men det er ikke før 2016 at det anbefalte nivået som fylkesmannen setter er nådd. I 2018 gjenstår det fortsatt 5 mnok før kommunens egen handlingsregel på 40 mnok er oppfylt.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Disp.fond	4,6 mnok	5,1 mnok	7,3 mnok	17,3 mnok	29,1 mnok	35 mnok
Inntekter	216 mnok	224 mnok	225 mnok	238 mnok	244 mnok	261 mnok
% av inntekt	2,15 %	2,26 %	3,27 %	7,24 %	11,9 %	13,4 %

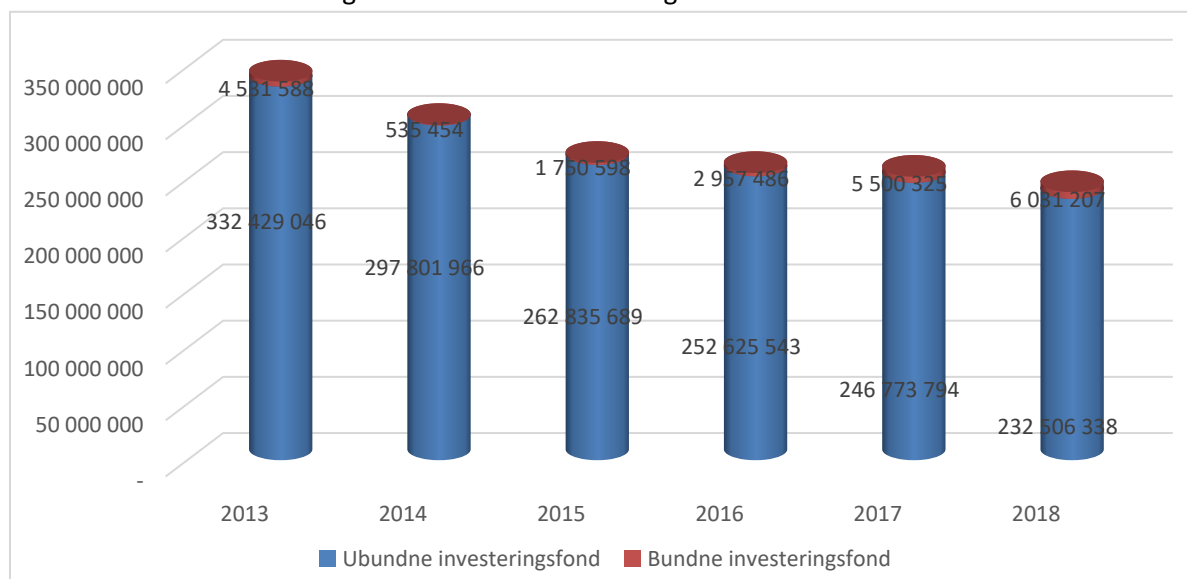
Nedenfor illustreres utviklingen i kommunes driftsfond 2013-2018.

Det er avsatt 7 mnok til disposisjonsfond i 2018. I *Reglement for finansforvaltning* kapittel 4.1 punkt 2 står det at: «2/3 deler av årlig avkastning settes på disposisjonsfondet. Inntil disposisjonsfondet utgjør 40 mnok, skal det være begrenset bruk av tidligere års avsatte avkastning til drift og investeringstiltak». I 2018 var avkastningen på finansielle instrument negativ. Det er derfor ikke gjort

avsetning i tråd med handlingsregelen. Hadde det vært positiv avkastning i 2018 ville avsetningen vært større. Etter årets bruk og avsetning er størrelsen på disposisjonsfondet 35 mnok.

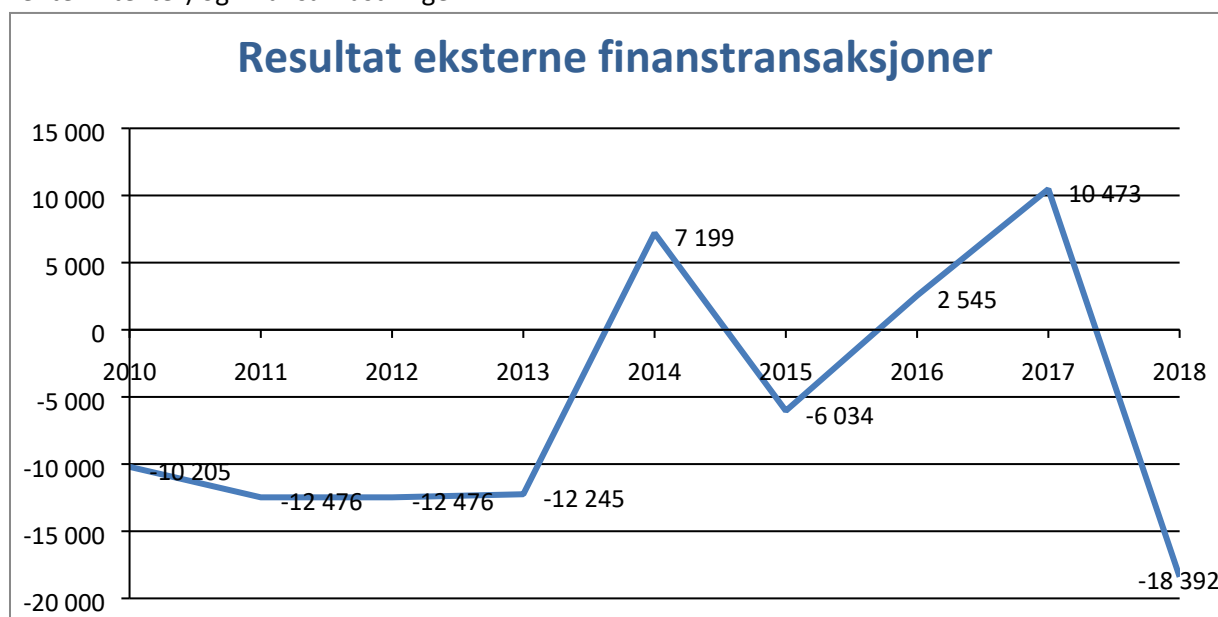
Nedenfor illustreres utviklingen i kommunes investeringsfond 2013-2018.

Kommunens ubundne investeringsfond består i hovedsak av midlene etter salget av Sjøfossen Energi i 2013. Kommunen har gjennomført store investeringer siden den tid. Fondet er redusert med omtrent 100 mnok fra 2013 til 2018.

4.6 Eksterne finanstransaksjoner

Avdrag inngår i kommunens eksterne finanstransaksjoner sammen med rentebetalinger og finansinntekter. Her har kommunen hatt en jevn negativ trend de siste år, men fikk en oppsving i 2014 og tilbake til nedgang i 2015 etterfulgt av ny oppsving i 2016 og 2017. Dette tallet påvirkes sterkt av makroøkonomiske forhold og viser seg i kommunens renter (både renteutgifter og renteinntekter) og finansavkastningen.

Analyse av kommunens eksterne finanstransaksjoner viser at det var først i 2013 at kommunen fikk finansinntekter av betydning (1,8 mnok). Men i 2014, etter det første driftsåret med pengene etter Sjøfossen-salget plassert i markedet, fikk kommunen finansinntekter på 19,6 MNOK og i tillegg 2,0 MNOK på andre renteplasseringer. Dette endret bilde totalt fra å gi et negativt resultat på eksterne finanstransaksjoner til et positivt resultat på 7,2 mnok i 2014. Dette var en forbedring på hele 17,8 mnok fra 2013. I 2015 svingte resultatet igjen med 13,2 mnok i forhold til 2014, i hovedsak grunnet lav finansavkastning (avkastingen var 5,8 mnok i 2015). I 2016 ble resultatet igjen positivt med 2,5 mnok som er en forbedring på kr 8,6 mnok. Trenden økte i 2017 med ytterligere 7,9 mnok til 10,5 mnok. Positivt resultat i 2017 skyldes at avkastningen på finansielle instrumenter ble 10,8 mnok mer enn budsjettert. I 2018 ble resultatet -18,4, som en forverring på 28,8 mnok i forhold til 2017. Det relativt høye negative resultatet på eksterne finanstransaksjoner skyldes at kommunen måtte bokføre netto tap på finansielle instrument på 5,2 mnok. Budsjettet var på 12,5 mnok. Renter og avdrag er omtrent likt budsjett.

4.7 Finansforvaltning

Kommunens finansforvaltning utøves i henhold til vedtatt «Reglement for finansforvaltning» sist endret i kst-sak 43/17 den 12.10.2017.

4.7.1 Kommunens lånegjeld

I 2017 ble det tatt opp to nye lån, 5 mnok i Husbanken for videre utlån og kr 12,6 mnok i Kommunalbanken til investeringer. Oversikt over kommunens lånegjeld og renten pr 31.12.2018 vises nedenfor.

Låneinstitusjon	Lånets formål	Gjeld 31.12	Rente 31.12
Kommunalbanken	Investeringer 2015	14 200 000	1,84 %
Kommunalbanken	Hovedplan vann	15 088 560	1,80 %
Kommunalbanken	Investeringer 2017	12 150 000	1,85 %
Kommunalbanken	Investeringer 2018	24 274 440	1,82 %
Kommunalbanken	Investeringer 2018	8 000 000	1,86 %
Klp	Investeringer 2016	17 081 875	1,87 %
Klp	Refinansiering	40 088 507	1,85 %
Klp	Gibos	56 572 550	3,6 %*
Klp	Inndyr skole	48 543 000	1,85 %
Husbanken	Serielån	34 099 957**	1,502-1,504 %
Sum		270 098 889	

*fastrente til 2019.

**Husbanklånet er lån til videre utlån og finansiers således.

***16,38 % av gjelda er knyttet til vann- og avløpssektoren og tas med i selvkostberegningen.

Tabellen viser at kommunen har en samlet lånegjeld på 270 mnok. Hele lånegjelden til Husbanken på 34 mnok er lån til videre utlån (Startlån). Ellers fordeler gjelden seg på investeringer innen VAR-området med 44,2 MNOK og 225,9 mnok til øvrige investeringer.

I forbindelse med lån til Gibos vil kommunen etter Husbankens regelverk få kompensert (kompensasjonstilskudd) for utgifter tilsvarende et serielån på 25,9 mnok kr, med 30 års løpetid, ingen avdragsfri periode og til den enhver tid gjeldende rentesats i Husbanken.

I forbindelse med renovering/ bygging av Inndyr skole vil kommunen etter Husbankens regelverk få kompensert (kompensasjonstilskudd) for utgifter tilsvarende et serielån på 14,4 mnok, med 30 års løpetid, ingen avdragsfri periode og til den enhver tid gjeldende rentesats i Husbanken.

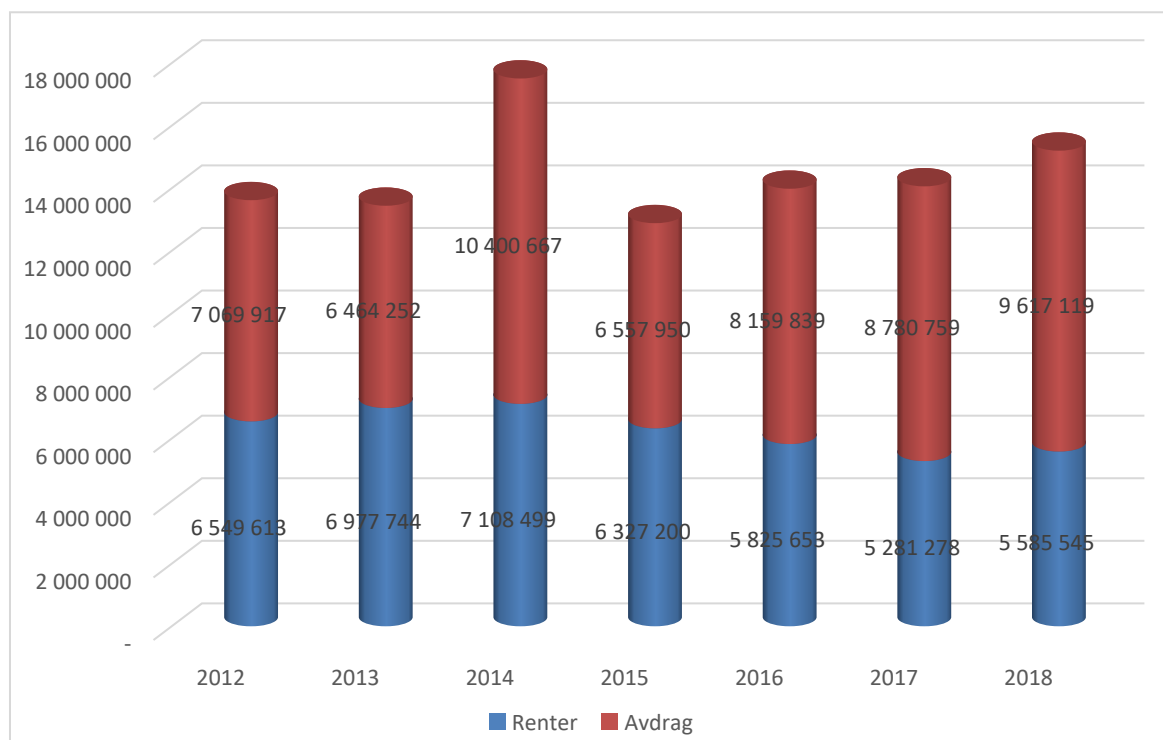
4.7.2 Renter og avdrag

Gildeskål kommune har betalt 5,6 mnok i renter og 9,6 mnok i ordinære avdrag i 2018.

Betalte avdrag	Kr	
Avdrag i driftsregnskapet	-	8 787 299
Avdrag i investeringsregnskapet	-	829 820
Sum betalte avdrag	=	-9 617 119
Nye låneopptak	+	37 738 279
Tapsdeling Husbanklån*	-	0
Endring eksterne lånegjeld	=	28 121 160

*Tapsdeling innebærer at Husbanken og kommunen deler oppståtte tap på startlån. Kommunen må ta tapsrisikoen for de første 25 % av gjenstående hovedstol samt forfalte renter og omkostninger før realisering av pantet. I 2018 ble det ikke tatt tap på startlån.

Kommunens eksterne lånegjeld har økt fra kr 241 977 729 med kr 28 121 160 til kr 270 098 889 i løpet av 2018. Det ble betalt kr 9,6 mnok i avdrag og tatt opp tre nye lån på tilsammen 37,7 mnok.

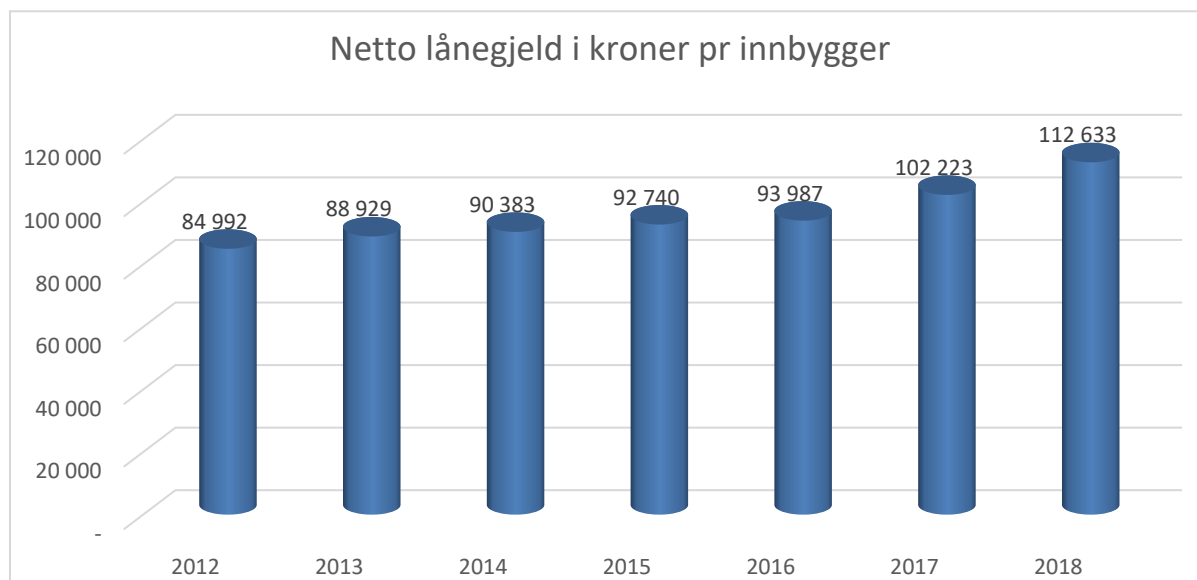

*I 2014 ble det betalt ekstraordinært avdrag på kr 2,7 mnok til Husbanken.

Avdragene kommunen betaler følger den avtalte nedbetalingsplanen med hver långiver. Det er også betalt inn avdrag over investeringsregnskapet. I tillegg til nedbetaling av gammel gjeld påvirkes utvikling i lånegjelden også av nye låneopptak.

4.7.3 Netto lånegjeld i kroner pr innbygger

Netto lånegjeld er definert som langsiktig gjeld (eksklusive pensjonsforpliktelser) fratrukket totale utlån og ubrukte lånemidler. I totale utlån inngår formidlingslån og ansvarlige lån (utlån av egne midler). Grafen under viser at Gildeskål kommune har økt netto lånegjeld i kroner pr innbygger med ca. kr 27 641 fra 2012 til 2018.

4.7.4 Plassering og avkastning av ledig likviditet

Gildeskål kommune har pr 31.12.2018 278 mnok i ledig likviditet. Nedenfor vises en oversikt over hvor midlene er plassert og hvordan avkastning har vært i 2018.

Forvalter	Markedsverdi 1/1	Markedsverdi 31/12	Avkastning	Avkastning i %
KLP	68 147 872	66 126 030	-2 021 842	-2,97 %
Nordea	118 082 585	124 094 466*	-3 988 119	-3,38 %
Sparebank1	64 300 199	65 060 945	760 746	1,18 %
Sum	250 530 656	255 281 441	-5 249 216	-2,1 %

Endringen i IB/UB markedsverdi forklares slik: IB – Uttak + avkastning = UB

*Nordea har økt til tross for negativ avkastning. Det skyldes replassering av obligasjon i Gildeskål sparebank til Nordea forvalter.

Forvalter	Beholdning 31/12	Renter
Obligasjon Gildeskål sparebank	0	369 282
Klp bank	68 922	137
Gildeskål sparebank (folio)	10 673 789	117 981
Gildeskål sparebank (særvilkår)	59 475	23 865
Sparebank1 (sparekonto)	0	2 648
Sum	10 802 186	513 913

*Øvrig likviditet som Husbankmidler, Eik, Havnekassen, Mentzonie's Velferdsfond og Skattetrekkskonto på til sammen 12,4 mnok er plassert i Gildeskål Sparebank som er kommunens hovedbankforbindelse. Innskuddsrenten var pr 31.12. på 0,94 %.

Avkastningen fra porteføljen som er til forvaltning i henholdsvis KLP, Nordea og Sparebanken, inngår fortløpende i forvaltningen eller blir utbetalt. Rentene fra bankene samt obligasjonen i Gildeskål Sparebank blir satt inn på bankkonto til disponering.

Kommunen har pr 31.12. 250,5 mnok til forvaltning hos eksterne forvaltere. Forvaltning av kapitalen i markedet skjer i tråd med kommunens vedtatte finansreglement. Forvalterne rapporterer månedlig om utviklingen i markedet. Økonomikontoret lager en egen rapport og kontrollerer både utviklingen i porteføljen og at forvalterne er innenfor det mandatet de har i tråd med kommunens finansforvaltning reglement. Det rapporteres til kommunestyret tre ganger i året i forbindelse med tertialrapport 1 og 2, og ved framleggelse av årsregnskap. Økonomikontoret måler også utviklingen hos de tre forvalterne og vurderer dem opp mot hverandre. Det gjennomføres statusmøter med forvalterne der den aktuelle porteføljen går igjennom og forvalteren deler sitt markedssyn med kommunen.

Porteføljen har for første gang gitt negativ avkastning i 2018 på 5,2 mnok. Det tilsvarer -2,1 %. Til sammenligning hadde samme portefølje 22,9 mnok i avkastning i 2017, 14,9 mnok i 2016, 5,8 mnok i 2015 og 19,6 mnok i 2014.

4.7.5 Likviditet

Likviditet betyr betalingsevne. Forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld kalles likviditetsgrad. Likviditetsgraden sier noe om kommunens evne til å betale de kortsiktige fordringene. Man kan måle dette ytterligere ved å skille ut de mest likvide omløpsmidlene og beregne en likviditetsgrad 2

- Likviditetsgrad 1 = OM/KG og dette forholdet bør være >2
- Likviditetsgrad 2 = mest likvide OM/KG og dette forholdet bør være >1

Likviditetsgrad 1: Forteller noe om forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Med andre ord måler den kommunens evne til å dekke sine betalingsforpliktelser etter hvert som de forfaller.

Likviditetsgrad 2: Forteller i hvilken grad kommunen evner å betale de mest kortsiktige gjeldsforpliktelser som f. eks lønn til sine ansatte og gjeld til sine leverandører etter hvert som de forfaller. Likviditetsgrad 2 viser i praksis i hvor stor grad kommunen er i stand til å betale dine fortløpende utgifter med tilgjengelig bankinnskudd.

Likviditets-grad	2018 ex finanspl	2018	2017 ex finanspl	2017	2016 ex finanspl	2016	2015 ex finanspl	2015	2014	2013
1	2,18	9,89	0,95	10,10	1,87	11,99	1,58	9,29	8,99	13,38
2	-	8,40	-	8,50	-	10,48	-	7,90	6,09	10,80

Tabellen viser utviklingen i likviditetsgradene siden 2013. Kommunen hadde en betydelig endring i omløpsmidler i forbindelse med salget av Sjøfossen Energi AS. Tabellen har derfor en egen kolonne (2015, 2016, 2017 og 2018 ex finansplasseringer) der beregningen gjøres uten å ta med hensyn til de 255,2 mnok som er plassert hos eksterne forvaltere. Disse pengene inngår ikke i den daglige driften, men er allikevel tilgjengelig på kort varsel.

5 Budsjettvurderinger

Gildeskål kommunes opprinnelige budsjett er regulert to ganger i løpet av 2018. Her er det forsøkt å ta høyde for de endringer som har oppstått gjennom året både på utgifts- og inntektssiden. Likevel viser de økonomisk oversikter at det er avvik mellom regnskap og regulert budsjett for enkelte utgifts- og inntektsgrupperinger. Årsaken til avvikene vil i grove trekk bli kommentert nedenfor.

5.1 Driftsregnskapet

Det vises her til «Økonomisk oversikt drift» i årsregnskapet for 2018.

5.1.1 Inntekter

Brukerbetalinger: Negativt avvik på kr 781 885. Denne posten består i hovedsak av brukerbetalinger for SFO, barnehage, voksenopplæring, kulturskolen, helsetjenester og legekantor. Avviket i forhold til budsjett viser seg spesielt på de største inntektsbringende enhetene som er Inndyr barnehage med 0,3 mnok og Gibos institusjon med 0,4 mnok.

Andre salgs- og leieinntekter: Negativt avvik på 5,2 mnok. Husleieinntektene ble 2,7 mnok lavere enn budsjett og er den posten som gir størst utslag. Gebyrinntektene for tekniske tjenester ble lavere enn budsjett. Gebyrinntektene på selvkostområdene ble også lavere med de må ses i sammenheng med bruk av selvkostfond for å dekke opp for planlagte underskudd på selvkosttjenestene. Regnskap og budsjett på de forskjellige salgs- og leieinntektene listes opp under:

Gebyrområde	Regnskap	Budsjett	Avvik
KJØKKEN	-967 643	-940 000	-27 643
Vaskeri	-92 752	-119 000	26 248
Aktivitør	-7 100	-5 000	-2 100
Kommunal fysioterapi - friskliv	-3 500	-	-3 500
LEGEKONTOR	-71 674	-65 000	-6 674
LEGEBOLIGER	-53 000	-192 000	139 000
BYGGSÅK	-838 273	-1 000 000	161 727
Kart og oppmåling	-838 439	-1 000 000	161 561
LANDBRUKSFORVALTNING	-134 457	-340 000	205 543
VILTFOND	-53 229	-44 000	-9 229
FOREBYGGING AV BRANNER/ULYKKER	-358 120	-300 000	-58 120
DIV SALG EIENDOM	-442 758	-460 000	17 242
HUSLEIEINNEKTER	-5 818 885	-8 606 198	2 787 313
FRITIDSKLUBBER	-	-2 000	2 000
UNGDOMSRÅD	-	-4 000	4 000
ARRANGEMENTER, TEATER ETC.	-2 478	-	-2 478
GILDESKÅLBOKA	-142 256	-180 000	37 744
KIRKEBOK - GILDESKÅL GAMLE KIRKE	-300	-	-300
INNDYR BIBLIOTEK	-760	-2 000	1 240
DISTRIBUSJON AV VANN	-5 345 436	-6 182 353	836 917
AVLØPSRENSING	-1 700	-25 000	23 300
AVLØPSNETT	-2 392 422	-2 486 545	94 123
SEPTIKTANKER	-568 358	-563 912	-4 446

KOMMUNALE HAVNER	-97 475	-970 000	872 525
PLANSAKER	-56 166	-200 000	143 834
ØKONOMIAVDELINGEN	-194 276	-142 000	-52 276
Skjenkekontroll	-83 356	-62 000	-21 356
KONSESJONSKRAFT	-3 876 240	-3 800 000	-76 240

Overføringer med krav til motytelse (refusjoner): Her fremkommer et positivt avvik mellom regulert budsjett og regnskap på 7,5 mnok. I denne inntektsgruppen ligger bl.a. refusjoner fra stat, fylke, kommuner og andre private samt kompensasjon for merverdiavgift. Avviket fremkommer blant annet som følge av merinntekt i refusjon sykelønn på 7 mnok som ikke er budsjettet. Refusjon sykepenger må ses i sammenheng med økte lønnsutgifter som følge av sykefravær. Disse utgiftene blir heller ikke budsjettet. Refusjons fra fylkeskommunen og kommune ble tilsammen 0,95 mnok mer enn budsjettet og skyldes i hovedsak skoleskyss, lærlinger og refusjon for utgift til digital infrastruktur fra 2016 og 2017. Kommunen har også mottatt tilsammen 0,18 mnok i refusjon forsikringsoppgjør knyttet til to forsikringsaker i 2018. For øvrige poster innenfor denne inntektsgruppen er det mindre avvik mellom budsjett og regnskap.

Andre statlige overføringer: Positivt avvik på 27 mnok i forhold til budsjett. Dette skyldes i hovedsak 27,1 mnok mer i overføring fra Havbruksfondet. For øvrige poster innenfor denne inntektsgruppen er det mindre avvik mellom budsjett og regnskap.

Rammetilskudd: Positivt avvik på 1,9 mnok. Kommunen fikk 2,5 mnok i inntektsutjevning og inngår som en del av rammetilskuddet.

Skatt på inntekt og formue viser et negativt avvik på 1,1 mnok.

Eiendomsskatten ble 2 mnok høyere enn budsjett. Avviket ligger i eiendomsskatt på verk og bruk og annen næringseiendom. Da budsjettet ble laget var det ikke kjent hvor stor eiendomsskattegrunnlag som kunne beregnes.

Andre Indirekte og direkte skatter ble 0,18 mnok mer enn budsjettet som skyldes naturressursskatt.

5.1.2 Utgifter

Lønn- og sosiale utgifter: For lønn- og sosiale utgifter fremkommer samlet et merforbruk ifht budsjett på 6 mnok. Sammenlignet med regnskap 2017 er økningen på 3 mnok og tilsvarer 1,78 %. Avviket skyldes i hovedsak bruk av vikarer i forbindelse med sykdom, permisjon og fødselspermisjon som ikke er budsjettet på 7 mnok (deler av utgiftene til sykepenger blir refundert) og bruk av overtid som ble 2 mnok mer enn budsjettet. Pensjonsinnskuddet ble 0,7 mnok mindre enn budsjettet og arbeidsgiveravgiften ble 0,1 mnok mindre enn budsjettet. Lønn til elever ved voksenopplæringen ble 0,6 mnok lavere enn budsjettet. Det ble budsjettet med 1 mnok i honorar som et rekrutteringstiltak. Det ble i 2018 kun gitt ett honorar og gir derfor et avvik på 0,96 mnok. Utgiftene til bakvakt ble 1,5 mnok mindre enn budsjettet. For øvrige poster innenfor denne utgiftsgruppen er det mindre avvik mellom budsjett og regnskap.

Kjøp av varer og tjenester som inngår i tjenesteproduksjonen: Utgiftsgruppen viser samlet et avvik i forhold til budsjett på 4,6 mnok. Det er brukt 1,6 mnok mer i kursutgifter blant annet til

lederopplæring inkludert reise og opphold som har pågått i 2018. Denne må ses i sammenheng med refusjon fra KS på 0,5 mnok i OU-midler til lederopplæring. Øvrige utgiftsposter som ble høyere enn budsjett er strøm 0,8 mnok, avgifter og gebyrer 0,6 mnok, div næringsutvikling 0,5 mnok, transport/drift av egne transportmidler 0,7 (i hovedsak knyttet til elevtransport). Øvrig merforbruk fordeler seg med mindre avvik mellom budsjett og regnskap på ulike poster. I det vesentlige henger dette sammen med manglende kompensasjon for den generelle prisstigningen.

Kjøp av varer og tjenester som erstatter tjenesteproduksjonen: Viser et negativt avvik på 0,4 mnok som i hovedsak skyldes overføring til SNU. For øvrige poster innenfor denne utgiftsgruppen er det mindre avvik mellom budsjett og regnskap.

Overføringer: Viser et negativt avvik i forhold til budsjett på 1 mnok. I hovedsak skyldes det økonomisk sosialhjelp 0,5 mnok og tilbakebetaling av 0,6 mnok i forbindelse med prosjektet «boligetablering i distriktene». For øvrige poster innenfor denne utgiftsgruppen er det mindre avvik mellom budsjett og regnskap.

Avskrivninger: Avvik på kr 14,6 mnok da det ikke budsjetteres med avskrivninger.

5.1.3 Interne finanstransaksjoner/Avsetninger og bruk av avsetninger

Regnskapet viser at det er avsatt 5,5 mnok mindre enn budsjettet. I hovedsak er det avsetningen på 4,2 mnok som ikke er gjort. Bakgrunnen for budsjettet avsetning er handlingsregelen fra *Reglement for finansforvaltning* kapittel 4.1 punkt 1 som sier at: «ubundet kapitalfond... skal øke med 1/3 del av årlig avkastning». Da det i 2018 var negativ avkastning på finansielle instrument ble ikke avsetningen gjort. Avsetning til disposisjonsfondet ble 2,2 mnok mindre enn budsjett og skyldes at det ikke var anledning til å avsette mer uten å få underskudd i regnskapet. Etter avsetningen ble størrelsen på disposisjonsfondet 35 mnok.

Avsetning til bundet fond ble 0,8 mnok mer enn budsjettet og skyldes bundne midler til dagaktivitet demente 0,53 mnok, boligetablering i distriktene 0,17 samt del av rammetilskudd knyttet til nytaksering av verker og bruk til næringsseiendom 0,15 mnok. Inntekten ble satt av på fond for finansiering av takseringsutgiften som kommer i regnskap 2019.

Bruk av disposisjonsfondet ble 11,8 mnok mindre enn budsjettet og det skyldes at behovet for ytterligere bruk ikke er til stede for å få regnskapet til å balansere. Bruk av bundne fond ble 4 mnok mer enn budsjett og skyldes i hovedsak næringsutvikling 1,3 mnok, selvkost med tilsammen 2,1 mnok og dagaktivitet demente, pårørendeskolen og velferdsfond med ca. 0,5 mnok.

5.2 Driftsresultat pr hovedansvarsområde

Avvik av betydning mellom regnskap og budsjett på virksomhetsområdene kommenteres nedenfor.

Tall i 1000 kr		Regnskap	Regulert budsjett	Brutto resultat	Netto resultat
Ha 1 Politisk virksomhet	Utgifter	4 552	4 477	75	-48
	Inntekter	-1 327	-1 300	-27	
Ha 2 Oppvekst	Utgifter	76 701	73 200	3 501	1 064
	Inntekter	-18 582	-14 016	-4 566	
Ha 3 NAV	Utgifter	4 547	3 993	555	-414
	Inntekter	-291	-150	-141	
HA 3 Pleie og omsorg	Utgifter	90 451	85 745	4 707	-1 391
	Inntekter	-12 623	-9 307	-3 316	
Ha 4 Teknisk	Utgifter	8 947	7 842	1 105	-1 232
	Inntekter	-2 768	-2 895	128	
Ha 4 Eiendom	Utgifter	18 082	15 041	3 041	-5 442
	Inntekter	-6 938	-9 338	2 401	
Ha 5 Kultur	Utgifter	4 234	4 525	-291	571
	Inntekter	-581	-301	-280	
Ha 6 Vann og avløp	Utgifter	6 296	5 438	859	-219
	Inntekter	-10 607	-9 967	-640	
Ha 6 Drift og vedlikehold	Utgifter	3 674	3 997	-322	-758
	Inntekter	-197	-1 278	1 080	
Ha 7 Fellestjenester	Utgifter	19 985	19 847	138	339
	Inntekter	-3747	-3269	-477	
Ha 8 Fin. transaksjoner	Utgifter	33 674	20 268	13 406	10 234
	Inntekter	-18 419	-15 247	-3 173	
Ha 9 Kom. finansiering	Utgifter	14 822	14 600	222	17 763
	Inntekter	-209 889	-191 904	-17 985	

Tabellen viser driftsresultat pr hovedansvarsområde for 2018

HA 1 – Politisk virksomhet: Viser et negativt netto resultat på 0,048 mnok.

HA 2 – Oppvekst: Viser et positivt netto resultat på 1 mnok. Avviket på utgiftssiden skyldes i hovedsak sykelønn (3 mnok), pensjon (0,4 mnok), nedvasking av Inndyr skole (0,2 mnok) og konsulenter (0,6 mnok). I tillegg har det vært vakanse i stilling som skolefaglig rådgiver (-0,4 mnok). Avviket på inntektssiden skyldes refusjon sykelønn og fødselspenger (4,2 mnok) og andre refusjoner fra staten (1,1 mnok) som i det vesentlige er knyttet til refusjon av utgifter til etter og videreutdanning av lærere. Overføring fra staten knyttet til flyktningetjenesten ble 0,13 mnok mindre enn budsjett.

HA 3 – NAV: Viser et negativt netto resultat på 0,4 mnok. Avviket på utgiftssiden skyldes i hovedsak økonomisk sosialhjelp som ble 0,5 mnok mer enn budsjett. Avviket på inntektssiden skyldes utbedringstilskudd fra Husbanken (0,1 mnok). Utbedringstilskuddet ble i sin helhet avsatt på bundet fond for bruk i 2019.

HA 3 – Helse og omsorg: Viser et negativt netto resultat på 1,4 mnok. Avviket på utgiftssiden skyldes i hovedsak sykevikarer (1,8 mnok), overtidslønn (2 mnok), fødselspermisjonsvikarer (0,15) og fast lønn med tillegg (0,95 mnok). Avviket på inntektssiden skyldes i hovedsak refusjon sykelønn (2,2 mnok), og annen refusjon fra staten (0,7 mnok) og bruk av bundne fond til (0,8 mnok). Brukerbetalingene ble 0,8 mnok lavere enn budsjettet.

HA 4 – Teknisk: Viser et negativt netto resultat på 1,2 mnok. Avviket på utgiftssiden skyldes i hovedsak tilbakebetaling av tilskudd i forbindelse med prosjektet «boligetablering i distriktene» (0,6 mnok), gebyrer (0,15 mnok). Gebyrinntektene ble 0,46 mnok mindre enn budsjett og bruk av bundne fond ble 0,37 mer enn budsjett.

Gebyrområde	Regnskap	Budsjett	Bruk/avsetning av/til fond
Byggsak	838 273	1 000 000	Bruk 181 889
Kart og oppmåling	838 439	850 000	-
Landbruksforvaltning	134 457	340 000	-
Viltforvaltning	53 229	44 000	Bruk 15 679
Forebygging av branner	358 120	300 000	Bruk 71 119
Sum	2 222 518	2 684 000	

HA 4 – Eiendom: Viser et negativt netto resultat på 5,4 mnok. Avviket på utgiftssiden skyldes blant annet strøm (1 mnok) fordelt på alle bygg. I tillegg er det et spesielt avvik på driftsutgifter knyttet til Kulturhus (0,4 mnok), Vannsletta (0,4 mnok), Gibos (1,5 mnok). Avviket på inntektssiden skyldes i hovedsak husleieinntekter (2,8 mnok) og refusjon sykelønn (0,22 mnok). I tillegg er det positivt avvik på refusjon for vaktmestertjenester på 0,44 mnok. For øvrige bygg er det mindre avvik mellom budsjett og regnskap.

HA 5 – Kultur: Viser et positivt netto resultat på 0,571 mnok. Avviket på utgiftssiden skyldes i hovedsak lavere lønnsutgifter som følge av vakanse i stilling (0,3 mnok). Avviket på inntektssiden skyldes bruk av disposisjonsfond (0,09 mnok) til nærmiljøtiltak. Forøvrig er det budsjettert med aktiviteter som ikke ble igangsatt i 2018.

HA 6 – Drift og vedlikehold: Viser et negativt netto resultat på 0,7 mnok. Avviket på utgiftssiden skyldes sommer og vintervedlikehold (0,2 mnok). Til havner ble det brukt 0,3 mnok mindre enn budsjett og veilys 0,2 mnok mindre enn budsjett. Avviket på inntektssiden skyldes at innkreving av havnevederlag ikke ble iverksatt (0,8 mnok) og at budsjettert bruk av havnefond på 0,3 mnok ikke lar seg gjøre uten selvkostberegninger.

HA 6 – Vann og avløp: - viser et negativt netto resultat på -0,8 mnok. Det føres eget selvkostregnskap for ansvarene under dette hovedansvarsområdet, jfr. note 17 i årsregnskapet. Hvis tjenesten går med underskudd vil det bli brukt av selvkostfond for å dekke underskuddet, hvis tjenesten går med overskudd vil det avsettes til selvkostfond slik at en kan gå med planlagt underskudd neste år. Prisene på tjenestene reguleres hver år for å gå med planlagte under/overskudd. Oversikt over inntekter på tjenestene og avsetninger vises under:

Gebyrområde	Regnskap	Budsjett	Bruk/avsetning av/til fond som gir 100 % selvkost
Vann	4 383 804	5 232 353	Bruk kr 1 784 225
Avløp	2 379 885	2 472 945	Bruk kr 210 335
Septik	568 358	563 912	Bruk kr 179 787
Avfall	57 274	54 000	-
Sum	7 389 321	8 323 210	

Bruk betyr at selvkostområdet har gått med underskudd og bruk av fond må gjøres.

HA 7 – Fellestjenester: Viser et positivt netto resultat på 0,3. Avviket på utgiftssiden skyldes i hovedsak prisøkning på gebyrer og lisenser for programmer på 0,2 mnok. Avviket på inntektssiden skyldes i hovedsak bruk av bundet fond (1,3 mnok) til næringsutvikling og fravær av bruk av disposisjonsfond på 0,95 mnok jfr. rekrutteringstiltak. Kun medgått er brukt.

HA 8- Finansielle transaksjoner: Viser et negativt netto resultat på 10,2 mnok. Avviket på utgiftssiden skyldes manglende budsjettering av avskrivninger (14,4 mnok). Dette må ses i sammenheng med avviket på inntektssiden skyldes manglende budsjettering av motpost avskrivninger (14,4 mnok). Premieavviket utgjorde ca. 1,6 mnok i reduserte pensjonsutgifter på dette hovedansvarsområdet som ikke er budsjettert. I tillegg til avvik på motpost avskrivninger som ikke er budsjettert på inntektssiden er det også avvik på 10,9 mnok på bruk av disposisjonsfond da det ikke var nødvendig for å avslutte regnskapet i balanse.

HA 9 – Kommunal finansiering: Viser et positivt netto resultat på 17,8 mnok. Avviket på utgiftssiden er på 0,2 mnok totalt, men består av flere elementer som gir utslag både positivt og negativt. Det er tap på finansielle instrument (6 mnok), tilbakebetaling av for mye fakturert eiendomsskatt tidligere år etter korrigerende fra sentralskattekontoret (0,47 mnok), avsetning til bundne fond (0,17 mnok) avsetning til disposisjonsfond (-2,3 mnok), overføring til investeringsregnskapet (-4,2 mnok). I følge «Reglement for finansforvaltning» skal 1/3 deler av avkastningen på finansielle instrument skal overføres til investeringsregnskapet. Da avkastningen ble negativ er det ikke gjort overføring til investeringsregnskapet.

På inntektssiden ble følgende områder lavere enn budsjettert: skatt på inntekt og formue (-1,1 mnok), gevinst finansielle instrumenter (-11,7 mnok). Følgende områder ble høyere enn budsjettert: rammetilskudd (1,9 mnok), andre statlige overføringer/havbruksfondet (27,1 mnok), eiendomsskatt (2 mnok) og naturressursskatt (0,16 mnok).

Oppsummering HA 1 – HA 9: Overnevnte viser at virksomhetsområdene Ha 2 oppvekst, Ha 5 kultur og ha 7 fellestjenester har et positivt netto driftsresultat. Øvrige virksomhetsområder går med underskudd. Alle virksomhetsområdene har avvik i forhold til budsjett og avvikene er kommentert over.

Områdene HA 8 og HA 9 viser størst avvik. De påvirkes i størst grad av innbyggertall, avkastning og rentenivå. På kort sikt har vi minimal påvirkningskraft på disse områdene.

5.3 Investeringsregnskapet

Investeringsregnskapet ble avsluttet i balanse. Nedenfor vil status og eventuelle vesentlige avvik på prosjektene kommenteres. Det vises her til detaljert investeringsregnskap og «Økonomisk oversikt investering» i årsregnskapet for 2018.

Kommentarer til prosjektene:

1005 – Næringsutvikling: 4 mnok til næringsutvikling er overført til Gildeskål Invest AS som en utvidelse av aksjekapital i selskapet. Tiltaket ble finansiert av ubundet kapitalfond jfr. budsjett.

2015 – Opprusting utearealer Inndyr skole: I 2013 ble det vedtatt opprusting av uteområder på skolene og barnehagene. Inndyr skole har tidligere kjøpt lekeapparater, men alle er ikke montert. I 2018 ble det kjøpt inn masse til grunnarbeid for å sette opp de lekeapparatene som ikke er satt opp. Arbeidet gjenstår. Prosjektet har ikke finansiering.

2020 – Ny barnehage Sørarnøy: Prosjektet ble i utgangspunktet avsluttet i 2017, men det gjensto noen regninger i 2018. Prosjektet ble finansiert med låneopptak.

2021 - Nytt ventilasjonsanlegg på Sørarnøy skole er kjøpt. Prosjektet er ferdigstilt og finansiert med låneopptak.

3008 - Digitalt mobilt pleiesystem: I 2018 ble det utarbeidet anbudspapirer i samarbeid med SIIN. Prosjektet legges ut på DOFFIN. Fristen for å levere tilbud er i 2019. Prosjektet fortsetter i 2019 og er finansiert med ubundet kapitalfond.

4001 - Tilrettelegging av boligtomter: Utgiftene er ikke belastet dette prosjektnummeret, men inngår som en del av prosjekt 4045 som er opparbeidelse av infrastruktur i Solvika. Det er brukt 2,6 mnok til opparbeidelse av boligtomter, finansiert med ubundet kapitalfond.

4009 – Salg av bolig/grunn/tomter: Sjømyra 10 og 12: Husene ble solgt i 2018. Det medførte utgifter til boligsalgsrapport. Forøvrig ble det solgt tomter og kai for ca. 0,9 mnok. Inntektene for salg av Sjømyra 10 og 12 er inntektsført i 2019. Fleinvær skole ble solgt for 0,34 mnok i 2018.

4028 - Lagerhall for biler og omkleddingsrom: Prosjektet ble ikke ferdig i 2018. Det gjenstår 2,1 mnok av finansieringen på 9 mnok. I henhold til budsjett skal prosjektet finansieres av 8 mnok i lån og 1 mnok fra ubundet kapitalfond. I 2018 er det kun belastet med 5,7 mnok i lån. Prosjektet og midlene overføres til 2019.

4033, 4047, 6022 - Modulus Våg, grunn og infrastruktur: Seks modulus ble produsert i et næringsutviklingsprosjekt. Utgiftene til prosjektet påløp for det meste i 2017 mens næringsutviklingsprosjektet pågikk. Modulhusene ble plassert på Våg i juni 2018. I 2018 var det en utgift på kr 0,62 på prosjektet som ikke hadde finansiering. I tillegg påløp det utgifter til grunnarbeidet og infrastruktur på 0,65 mnok over budsjett.

4044, 4046, 4048, 4049 - Firemannsboliger Inndyr, Solvika og Nygård: Boligen på Inndyr og Nygård er tatt i bruk. Boligen i Solvika ferdigstilles i april 2019. Husene finansieres av lånemidler. Ubrukte midler til prosjektet må overføres til 2019.

4070 - Biler: Det ble kjøpt to nye brukte biler i henhold til budsjett. Investeringen ble finansiert av disposisjonsfond.

4702 - SD-anlegg: Nytt SD-anlegg kjøpt, da det gamle gikk i stykker og ikke kunne repareres. SD-anlegg er et overvåkningssystem for ventilasjon, kjøling, varme og øvrige tekniske installasjoner, som er nødvendig for drift av sykehjem. Øvrige bygg kobles på etterhvert. Prosjektet har ikke finansiering.

4711 - Dekke kulturhus: Det ble kjøpt inn nytt dekke til kulturhuset for 0,22 som er 0,23 under budsjett. Prosjektet ble finansiert med ubundet kapitalfond.

4800, 4801, 4814 - Omsorgsboliger: Det ble opprinnelig budsjettert med 7,5 mnok til prosjektet. I 2018 ble det brukt ca. 1,7 mnok. Prosjektets totale størrelse ble ikke avklart før etter årsskifte, det ble derfor ikke tatt opp lån til prosjektet i 2018. Prosjektet ble derfor finansiert med ubrukte lånemidler i 2018.

4800 - Stedsutvikling: Prosjektet har påløpt i 2018 i takt med planen og fortsetter inn i 2019. I 2018 ble det brukt 0,9 mnok som er 0,58 mindre enn budsjett. Prosjektet er finansiert med ubundet kapitalfond.

5006, 5007, 512, 5015, 5017, 5018 - Attraksjoner og opplevelser og kirkestedet: I prosjektet for utvikling av attraksjoner og opplevelser er arbeidet med ny reguleringsplan for kirkestedet i hovedsak fullført, men vi avventer resultatet av forprosjektet for utviklinga av kirkestedet som fyrtårn for reiselivet for å se om vi bør gjøre justeringer før reguleringsplanen sendes ut på første gangs høring. På Nordarnøy er den digitale vandringen ved kystfortet satt i drift, mens restaurering av kanonene ble utsatt til 2019. Det meste av innholdet til turkort og infotavler for turløyper er på plass og dette skal være klart til sommersesongen 2019. Miljødirektoratet har krevd at besøksstrategien for Láhko som bygger på forvaltningsplanen, må være ferdig før vi får gå videre med arbeidet med innfallsporter og annen info. Videre framdrift skal avklares i løpet av våren. Forprosjektet for utvikling av Gildeskål kirkested som fyrtårn for reiselivet ble vedtatt i kommunestyret i juni, og skal avsluttes innen 1.4.2019. Forprosjektet skal gi beslutningsgrunnlag for et hovedprosjekt, og det er rådmannens målsetting å legge denne saken fram til politisk behandling i mai/juni. Nordlandsmuseet har startet arbeidet med innhold infotavler om utvalgte kulturminner rundt om i kommunen, og vi har fått forslag til grafisk utforming. Tavlene skal være klare til sommersesongen 2019. Kystriksveien er en viktig ressurs for reiseliv i Gildeskål, og aktiv deltakelse i styret for Foreningen Kystriksveien har vært prioritert. Destinasjon Salten er etablert og driftsavtale med Visit Bodø er inngått. Effekt av dette er avhengig av at det prioriteres kompetente ressurser til næringsarbeid for reiseliv. Prosjektet med kirkestedet er budsjettert med 0,65 mnok i 2018 finansiert med disposisjonsfond og refusjon fra fylkeskommunen. Det ble brukt 0,2 mnok og prosjektet fortsetter i 2019. Utgiftene til prosjektet Attraksjoner og opplevelser er ikke lagt inn i det detaljerte budsjettet men, er innenfor rammet til prosjektet som ble vedtatt først i 2015. Det er gitt grundige orienteringer om prosjektets framgang og økonomisk utvikling til formannskapet.

6007, 6019 - Vannprosjekter: Det ble byttet ut eternittrør i traseen ned mot Sund. Her ble det også avdekt forminner som ble kartlagt. Prosjektet har pågått over flere år, men det var først i 2018 at det ble påbegynt. Pumpekapasiteten ved Lavvannet ble økt ved montasje av to nye pumper. Detaljbudsjettet er ikke regulert med tanke på vannprosjektene i 2018, men det ble vedtatt og tatt opp lån til prosjektene tidligere.

6036 - Veilys: Opprusting av kommunale veilys fortsatte i 2018 med en bevilgning på 1 mnok. Det ble etablert nytt belysning til Breihaugen på Inndyr, Skjelvik, Storvik. Det er satt opp flere skap med målere på eksisterende anlegg for å slippe stipulert strømforbruk. Det byttes påler, byttes fra blanktråd til EX-strekk, byttes fra HQL-lamper til LED. Alt dette gjør anleggene mer driftssikre og vi sparer strømuttergifter. Det ble etablert nytt veilysanlegg på Sund pga. følgeskader etter lynnedslag. Opprusting av veilys ble finansiert med ubundet kapitalfond.

8100 - Egenkapitalbevis Gildeskål sparebank: Det ble kjøpt egenkapitalbevis i Gildeskål sparebank for 5,1 mnok, finansiert med ubundet kapitalfond. Det er et avvik i forhold til budsjett på 0,1 mnok.

Oppmålingsutstyr: Det ble investering i oppmålingsutstyr for 0,2 mnok finansiert med disposisjonsfond i henhold til budsjett.

Egenkapitaltilskudd: Som medlem i KLP er kommunen også eier i selskapet. Som følge av at forpliktelser øker, må også egenkapitalen styrkes. Eierne får da krav om innbetaling av egenkapitaltilskudd (ikke tilsvarende i Statens pensjonskasse – her er staten garantist for forpliktelsene). I 2018 var beløpet 0,88 og ikke budsjettert.

Formidlingslån: Det ble gitt ut startlån for 5,5 mnok i 2018 og det ble utbetalt 0,8 mnok i avdrag på Husbanklånene. Det ble innbetalt 1,4 mnok i avdrag på Startlånene. Det ble avsatt 0,5 mnok til avdragsfond Husbanken slik at mottatte avdrag på utlån skal tilsvare betalte avdrag og avsetning for senere betaling på Husbanklånene. Budsjettet er ikke regulert for utlån og avdrag på husbank og Startlånene.

Tidligere års regnskapsmessig mindreforbruk: Regnskapsmessig mindreforbruk fra 2017 ble avsatt til ubundet kapitalfond jfr. budsjett.

6 Oppsummering av analysen

Gjennomgangen av regnskapet sammenlignet med budsjett viser at det er avvik både på inntekts og utgiftssiden. Budsjett 2017 var i utgangspunktet tatt ned til lavest mulig forsvarlig nivå, der enhver ny aktivitet eller tiltak måtte behandles politisk med ny bevilgning. Et slikt budsjett gir lite rom for endringer i løpet av året. Når vi samtidig vet at reguleringer mellom hovedansvarsområdene er vanskelig å gjennomføre og at inntektene vil reduseres i årene som kommer er det vanskelig å ikke få avvik. Budsjettet for 2018 ble laget med utgangspunkt i budsjett 2017. Et slikt lavt utgangspunkt viser seg å være noe optimistisk. Organisasjonen klarte ikke i tilstrekkelig grad å omstille til det nye budsjettet med de aktivitetene som følger av handlingsprogrammet. Året 2018 har også være preget av at vi har fått oppgaver som vi ikke har vært forberedte på og som heller ikke var en del av handlingsprogrammet. Slike oppgaver krever ressurser, både menneskelige og i kroner. Når ressursene i utgangspunktet er knappe fører dette gjerne med seg at andre oppgaver settes på vent, enten som følge av en prioritering eller fordi det rett og slett ikke var kapasitet.

Analysen viser at kommunen fortsatt er avhengig av betydelige finansinntekter hvert år for å ha en resultatgrad innenfor anbefalt nivå og for å ikke tære på oppsparte midler. Slik driften har vært i 2018 bygges disposisjonsfondet fortsatt opp og er godt innenfor anbefalt nivå.

Kommunens aktivitet er langsiktig med forutsigbare tjenester overfor innbyggerne. Derfor må også finansieringen av virksomheten og tjenesteytingen bestå av langsiktige og forutsigbare inntekter.

Kommunens finansinntekter styres i størst grad av makroøkonomiske forhold, noe som gjør at vi ikke med sikkerhet kan si hva utfallet i løpet av året blir. Dette er en type risiko som en kommune ikke kan leve med over tid. Det er derfor viktig at finansinntektene ikke brukes til å dekke faste driftsutgifter, men til å bygge opp fond. I 2018 var avkastningen på finansielle instrument negativ. Det betyr at kommunen ikke fikk fulgt handlingsregelen fra *Reglement for finansforvaltning* kapittel 4.1 om å overføre 1/3 del av avkastning til ubundet investeringsfond og 2/3 deler til disposisjonsfondet. Til

tross for dette har inntekter fra havbuksfondet gjort at midler kan avsettes på disposisjonsfondet og størrelsen på fondet er ved utgangen av 2018 på 35 mnok.

Kommunens utfordring ligger fortsatt i at de løpende driftsutgiftene ikke dekkes av de løpende driftsinntektene (brutto driftsresultat) korrigeret for havbruksfondet i 2018. Dette kan løses med å øke driftsinntektene, men samtidig må driftsutgiftene reduseres betydelig. Dette er langsiktig arbeid fordi det handler om å skape nye arbeidsplasser og øke antall innbyggere, samtidig som kommunen må tilpasse driftsutgiftene til den virkeligheten som kommunen er i.

7. Likestilling

Kommunen har en stor andel av de ansatte innen de store virksomhetene oppvekst og kultur og pleie og omsorg. Fordeling av fast ansatte på kjønn og deltid/ heltid vises i tabellen nedenfor:

Ansatte*)	2018					2017				
	Ant. deltid	%	Ant. heltid	%	Alle	Ant. deltid	%	Ant. heltid	%	Alle
Kvinner	86	40,9	124	59,1	210	84	40,0	126	60,0	210
Menn	19	31,1	42	68,9	61	21	36,2	37	63,8	58
Totalt	105	38,7	166	61,3	271	105	39,2	163	60,8	268

Som det fremgår av tabellen over er de fleste av de ansatte i kommunen kvinner.

I personalpolitisk handlingsplan med lønnspolitiske føringer står det at kommunen ved utlysning av stillinger skal tilby arbeidstakere i deltidsstillinger økt stilling der det er mulig. Disse punktene er en viktig del av likestillingsarbeidet i Gildeskål kommune og har stått i fokus ved utlysninger av ledige stillinger også i 2018.

Rådmannens øverste ledergruppe bestod ved slutten av 2018 av fem ledere inklusiv rådmannen. Det er tre kvinner og to menn.

8. Personal og organisasjon

I Gildeskål kommune har vi pr. 31.12.18 totalt 224,7 faste årsverk inkl. de som pr dato er midlertidig vakante. Disse fordeler seg som følger på de ulike virksomhetene:

Virksomhetsområder	Ant. faste årsverk 2018	% andel 2018	Ant. faste årsverk 2017	% andel 2017
Strategisk ledelse, Økonomi og administrasjon*	16,0	7,1	13,5	6,2
Familie ,oppvekst og kultur	93,5	41,6	89,9	41,2
Helse og omsorg	97,3	43,3	86,3	39,6
Tidligere helse og sosial**	-	-	12,0	5,5
Teknisk	17,9	8,0	16,4	7,5
Totalt	224,7	100	218,1	100

* Rådmann, økonomiavdeling og sentraladministrasjon (plan /utvikling, personal/lønn, IT, servicekontor/arkiv og prosjektstøtte, nav,).

**Det har vært omorganisering mellom økonomi og administrasjon (tidligere fellesadministrasjon), familie, oppvekst og kultur og helse og omsorg (tidligere pleie og omsorg)

9. Sykefravær

Sykefraværstatistikken for 2018 viser følgende:

Fraværstatistikk 01.01. – 31.12.2018 Gildeskål kommune (tall i %)							
Avdeling	E. meld fravær 1-24 dg	Syke- meld 1-16 dg	Syke- meld 17-39 dg	Syke- meld >= 40 dg	Totalt fravær 2018	Totalt fravær 2017	Endr. % 2017 - 2018
Familie, oppvekst og kultur**	1,7	0,7	1,0	9,7	13,0	12,1	+ 7,4
Helse og omsorg**	2,0	0,7	1,4	5,4	9,5	11,2	- 15,2
Teknisk	0,6	0,4	1,4	3,2	5,6	5,6	0
Rådmannens stab inkl. Nav**/ Økonomi og adm.	1,2	0,8	0,7	0,2	2,9	5,3	- 45,3
Totalt fravær 2018	1,6	0,7	1,2	7,0	10,5	-	-
Totalt fravær 2017	1,4	0,7	1,3	7,0	-	10,3	-
Endr. % 2017-2018	+ 1,4	0,0	- 7,7	0,0	-	-	1,9

**) Ev. avvik ved summering tall sideveis skyldes avrundinger til nærmeste desimal innenfor enkelt- kategorier.*

****) Helse og omsorg, Familie, oppvekst og kultur og rådmannens stab er utvidet med tjenester fra tidligere virksomhet Helse og sosial.*

Totalt sett viser sykefraværet i kommunen en oppgang på 10,3 % i 2017 til 10,5 % i 2018. Det betyr at det i en gruppe med ansatte på ti personer er 1 ansatt i borte hver dag. Dette gir en merbelastning på de som er igjen på jobb og som gjør en stor innsats for at Gildeskål kommune skal kunne yte en god tjeneste til innbyggerne. Det er da viktig at lederne ser sine ansatte og kan være en god motivator og inspirasjon for sine ansatte på sine enheter.

Det er avdelingene Helse og omsorg og Familie, oppvekst og kultur som i 2018 har for høyt sykefravær.

Helse og omsorg har i 2018 et sykefravær på 9,5 %. Dette er en nedgang på 15,2 % sammenlignet med 2017. Virksomheten har over flere år slitt med et høyt langtidsfravær, men nå er det en forholdsvis stor nedgang i langtidsfraværet fra 7,5 % i 2017 til 5,4 % i 2018.

Helsesektoren har historisk sett, både lokalt og nasjonalt, vært et område med høyt sykefravær. I helsesektoren finner en flere typisk kvinneyrker og der tilsetting i deltidsstillinger er svært vanlig. I Gildeskål kommune har arbeidsgiver og de tillitsvalgte arbeidet for å få flere opp mot heltidsstillinger gjennom økning av deltidsstillinger. I tillegg har en hatt fokus på ergonomi og gode arbeidsmetoder for å forebygge nakke-, armer, føtter og ryggplager for å unngå slitasjeskader. Gjennom bygging og forebygging av godt fysisk og psykisk arbeidsmiljø, holdningsendring og økt bevisstgjøring av egen rolle i virksomheten håper arbeidsgiver at en skal fortsatt se en nedgang sykefraværet også fremover.

Familie, oppvekst og kultur har igjen økt sitt fravær fra 12,1 % i 2017 til 13,0 % i 2018. Det er fremdeles innen sykemeldt over 40 dager at fraværet har økt mest, fra 8,6 % i 2017 til 9,7 % i 2018.

Innen Familie oppvekst og kultur er det i barnehager og skoler at fraværet er størst.

Oppvekstsektoren har de siste årene gått gjennom en samfunnsmessig endring der krav fra samfunnet og arbeidsgiver er mer spisset mot felles mål og satsing. Oppvekstsektoren har i de siste årene opplevd flere sammensatte og tunge saker som skaper helsemessige utfordringer i

arbeidsmiljøet med bl. annet økt tendens til sykefravær pga. psykisk helseplager, utbrenthet og stress.

Arbeidsgiver har gjennom opprettelse av nytt verktøy (tilretteleggingsgruppa) satt fokus på muligheter og arbeidet med å få ansatte tilbake i arbeidsrelatert aktivitet. Arbeidsgiver har kontinuerlig fokus på jobbnærvær og arbeidet med å få ned sykefraværet. Temaet er fast punkt i kommunens ulike ledergrupper, møter i AMU og HTV og det gis jevnlig informasjon direkte til alle ansatte, ikke bare til de sykemeldte. Det blir og lagt vekt på å iverksette rutinene knyttet til oppfølging av sykemeldte så snart som mulig, og det å være i forkant. Videre arbeides det med bevisstgjøring av den ansattes rolle og ansvar i forhold til egen fysisk og psykisk helse.

10. Etisk standard

Gildeskål kommune legger stor vekt på redelighet, ærlighet og åpenhet i sin virksomhet. Både folkevalgte og ansatte har ansvar for å etterleve dette og plikter lojalt å overholde de lover, forskrifter og reglement som gjelder for kommunens virksomhet. Kommunen har utarbeidet egne etiske retningslinjer.

Kommunen har i løpt av 2018 ikke avdekket forhold som er brudd på etiske retningslinjer.

Gildeskål, 29. mars 2019

Helge D. Akerhaugen

Rådmann